



อินเดีย แดนพுகฤษภูมิ ที่ใต้ไปจาริก

ทวีป อภิสัทรี



“อินเดีย” แดนพุทธภูมิ ที่ได้ไปจาริก

สารคดีท่องเที่ยวเพื่อจาริก

แสวงบุญ

และ

ชมอนุสาวรีย์รักที่ยิ่งใหญ่

“ทัชมาฮาล”

ป้อมอัครา ฟอร์ต

และ

บ้านนางอินทรา คานธี

คำนำ

ความเชื่อของคนเราเกี่ยวกับเรื่องศาสนาของแต่ละคนมีแตกต่างกันไป ผมในฐานะเป็นชาวพุทธเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาจนกระทั่งบวชเรียนมาแล้ว เมื่อได้ศึกษาพุทธประวัติแล้วในชีวิตหนึ่งก็อยากจะไปจาริกแสวงบุญตามรอยบาทพระพุทธร่องค์ดูเพื่อให้เห็นของจริง และมั่นใจว่าพระพุทธรูปเจ้านั้นมีตัวตนอยู่จริง มีหลักฐานอะไรที่หลงเหลือไว้ให้พวกเราชาวพุทธได้เห็นร่องรอยกิจกรรมที่เกิดขึ้นในสมัยของพระองค์ท่าน เช่นสถานที่ประสูติ สถานที่ตรัสรู้ สถานที่ปรินิพพาน และเส้นทางการเสด็จพระราชดำเนินไปทรงทำกิจกรรมสำคัญๆทางพุทธศาสนาต่างๆ เช่นสถานที่เผยแผ่พระพุทธศาสนา วัดที่พระองค์ประทับอยู่เป็นเวลานาน สถานที่ทรงแสดงธรรม แก่ปัญจวัคคีย์ สถานที่พระองค์ทรงปรินิพพาน เป็นต้น

ซึ่งเมื่อได้เดินทางไปจาริกแสวงบุญตามเส้นทางสำคัญๆที่พระองค์เสด็จพระราชดำเนินไปแล้ว ก็เกิดความเชื่อมั่นโดยมีต้องสงสัยอีกต่อไปว่า พระพุทธรูปเจ้านั้นมีตัวตนอยู่จริง และทรงเป็นศาสดาเอกของโลกที่ยิ่งใหญ่ทรงเผยแผ่พระธรรมคำสอนแก่ชาวโลกที่เกิดประโยชน์กว้างขวางสุดที่จะประมาณได้ เกิดความปลื้มปิติในใจจนน้ำตาไหล เกิดความรู้สึกเสมือนว่าเรามีโอกาสได้เข้าไปเฝ้ากราบพระบาทของพระองค์อย่างใกล้ชิดฉนั้น !

โอกาสดีเช่นนี้เชื่อว่าจะมีได้แก่ทุกคน ผมจึงถือเป็นพันธะสัญญาทางใจที่เมื่อกลับจากการจาริกแสวงบุญแล้วตั้งใจจะเขียนหนังสือเพื่อบอกกล่าวเล่าเรื่องให้รู้ว่าผมได้ไปพบเห็นอะไร ไปทำกิจกรรมอะไรมาบ้าง มีความคิดเห็นอย่างไร โดยเฉพาะมีเกร็ดความรู้เกี่ยวกับประเทศอินเดียแถมท้ายไว้ด้วย

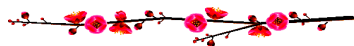
หวังอย่างยิ่งว่าหนังสือเรื่อง “อินเดีย” แดนพุทธภูมิที่ได้ไปจาริก”จะให้ความรู้แก่ผู้อ่าน และผู้ประสงค์จะเดินทางไปจาริกแสวงบุญในประเทศอินเดียแดนพุทธภูมิได้ตามสมควร และขออนุโมทนาบุญแก่ทุกท่านที่มีส่วนสำคัญในการให้ข้อมูลความรู้ในหนังสือเล่มนี้ด้วย

ทวีป อภิลิทธิ

๙ / มีค. / ๕๕

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
๑. อินเดียโดยสังเขป	๕
๒. สังเขปพุทธประวัติ	๑๑
๓. สังเขปสังเวชนียสถาน ๔ แห่ง	๑๕
๔. อินเดียที่ได้ไปจาริก	๑๘
๕. บทสรุปจากการท่องเที่ยววันแดนพุทธภูมิ	๗๒
๖. บรรณานุกรม	๗๔
๗. เกี่ยวกับผู้เขียน	๗๕



บทที่ ๑

อินเดียโดยสังเขป

ประวัติความเป็นมา

ก่อนคริสตกาลราว 1,500 ปี ชาวดราวิเดียน (Dravidian) และชาวอารยัน (Aryan) ที่อาศัยอยู่ในบริเวณลุ่มแม่น้ำสินธุ เป็นชนชาติต้นกำเนิดอารยธรรมต่างๆ ในแถบบริเวณลุ่มแม่น้ำนี้ ต่อมาเมื่อคริสตกาลในสมัยที่มีดินแดนอยู่ทางแม่น้ำสินธุ จรดการปกครองของ **มหาราช** เป็นยุคที่เจริญรุ่งเรืองมาก ทรงส่งเสริมให้เผยแพร่ออกไป

อารยธรรมขยายอิทธิพลเข้าคริสต์ศตวรรษที่ 8 ตะวันออกกลาง



ประมาณ 300 ปีก่อน **อาณาจักรเมารยะ** ซึ่งตอนเหนือตั้งแต่ลุ่มอ่าวเบงกอลที่อยู่ใน **พระเจ้าอโศก** ประเทศศรีวิชัย พระเจ้าอโศกมหาราชสนับสนุนพุทธศาสนาอย่างกว้างขวาง

ธรรมอิสลามได้เริ่มมาในอินเดียตั้งแต่โดยพ่อค้ามุสลิมจากและจักรวรรดิอาหรับ

ได้ส่งกองทัพมาโจมตีแคว้นซินด์ (ปัจจุบันอยู่ในปากีสถาน) จักรวรรดิที่มีความยิ่งใหญ่ในสมัยนั้น คือ **จักรวรรดิโมกุล** ในคริสต์ศตวรรษที่ 16-18 ซึ่งเป็นสมัยที่มีการแพร่ขยายอิทธิพลวัฒนธรรมโมกุลอย่างกว้างขวาง ทั้งในด้านการปกครอง ภาษา ศิลปะ สถาปัตยกรรม และศาสนาอิสลาม

อย่างไรก็ดี ในสมัยของ **พระเจ้าออรังเซบ** (Aurangzeb) ซึ่งเป็นผู้เคร่งศาสนาอิสลาม ได้ออกกฎหมายที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างชาวฮินดูและมุสลิม เป็นเหตุให้ชาว

อินเดียต่อต้านอำนาจของจักรวรรดิโมกุล เมื่อสิ้นอำนาจของพระเจ้าออรังเซ็บในปีค.ศ. ๑๗๐๗ จักรวรรดิโมกุลก็ค่อยๆ แตกแยกและเสื่อมลง เป็นโอกาสให้อังกฤษเข้ามามีอำนาจแทนที่

อังกฤษเริ่มเข้าไปมีอิทธิพลในอนุทวีปตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ ๑๗ เพื่อค้าขายพร้อม ๆ กับครอบครองดินแดนและแทรกแซงในการเมืองท้องถิ่น จนกระทั่งอินเดียตกอยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษ ในปีพ.ศ. 2420 โดยมี**สมเด็จพระราชินีวิกตอเรีย**แห่งอังกฤษทรงดำรงตำแหน่งสมเด็จพระเจ้าจักรพรรดินีแห่งอินเดียด้วย

หลังจากอินเดียภายใต้การนำของ **มหาตมะคานธี** รณรงค์ต่อสู้กับการปกครองของอังกฤษเพื่อเอกราชมาเป็นเวลานาน จนในที่สุดอินเดียได้รับเอกราชโดยร่วมเป็นสมาชิกอยู่ภายใต้เครือจักรภพของอังกฤษ เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๐ โดยมีพระมหากษัตริย์ของอังกฤษเป็นประมุข ซึ่งทรงแต่งตั้งข้าหลวงใหญ่ให้มาเป็นผู้สำเร็จราชการแผ่นดินแทนพระองค์

ต่อมาในวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๔๘๓ ได้สถาปนาขึ้นเป็น**สาธารณรัฐอินเดีย** โดยมีประธานาธิบดีเป็นประมุขของรัฐ และมีนาย**เยวอาหะราลเนห์รู** (Jawaharlal Nehru) ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนแรกของอินเดีย

การเมืองการปกครอง

บุคคลสำคัญทางการเมือง

ประธานาธิบดีคนปัจจุบันเป็นคนที่ 13 ชื่อ**นางประติภา ปาฏิล** (H.E. Mrs. Pratibha Devisingh Patil) ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีหญิงคนแรกของอินเดีย **นายกรัฐมนตรี** ชื่อ**นายกฤษณ กันต์** (Krishan Kant) รองประธานาธิบดี ทำหน้าที่**นายกรัฐมนตรี** โดยตำแหน่ง **นายกโลกสภา** ชื่อ**นายคานตี โมหัน บลโยยี** (Ganti Mohana Balayogi)

นายกรัฐมนตรีคนปัจจุบันชื่อ **นายมานโมฮัน ซิงห์** (Manmohan Singh) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศคนปัจจุบัน ชื่อ**นาย ชสวันต์ ซิงห์**(Jaswant Singh),

โครงสร้างการปกครอง

ฝ่ายนิติบัญญัติ

ระบบรัฐสภาอินเดีย ประกอบด้วย**ราชยสภา** (Rajya Sabha) เป็นสภาสูง มีสมาชิกจำนวน ๒๔๕ คน สมาชิกส่วนใหญ่ มาจากการเลือกตั้งทางอ้อม อีกส่วนหนึ่งมาจากการ

แต่งตั้งโดยประธานาธิบดี และมี**โลกสภา (Lok Sabha)** เป็นสภาล่าง มีสมาชิกจำนวน๕๔๕ คน สมาชิกจำนวน๕๔๓คน มาจากการเลือกตั้งโดยตรง และอีก๒คน มาจากการคัดเลือกของประธานาธิบดี จากกลุ่มอินโด-อารยันในประเทศ อยู่ในวาระคราวละ๕ปี เว้นแต่จะมีการยุบสภา

ฝ่ายบริหาร

คณะรัฐมนตรี มีนายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้าคณะรัฐบาล**ฝ่ายตุลาการ** ศาลอินเดีย แบ่งเป็นสามชั้น ประกอบด้วย **ศาลสูงสุด (Supreme Court)** นำโดย ประธานศาลสูงสุดแห่งอินเดีย (Chief Justice of India), **ศาลสูง (High Courts)** ยี่สิบเอ็ดศาล เป็นศาลชั้นอุทธรณ์ และศาลชั้นต้นอีกจำนวนมาก ศาลสูงสุดมีเขตอำนาจชำระคดีเกี่ยวกับสิทธิขั้นพื้นฐาน, ข้อพิพาทระหว่างรัฐบาลท้องถิ่นกับส่วนกลาง และคดีที่อุทธรณ์มาจากศาลสูง กับทั้งการตีความรัฐธรรมนูญ



การปกครอง

มีประธานาธิบดีเป็นประมุขของรัฐ และเป็นประมุขของฝ่ายบริหาร แต่อำนาจการบริหารที่แท้จริงอยู่ที่นายกรัฐมนตรีอินเดียแบ่งการปกครองออกเป็นรัฐต่างๆ๒๘ รัฐ และดินแดนสหภาพของรัฐบาลกลาง (Union Territories) อีก๗ เขต

สภาพเศรษฐกิจ

จากรายงานข้อมูลเศรษฐกิจปีพ.ศ.๒๕๕๑โดยสรุปเป็นดังนี้**หน่วยเงินตรา** : รูปี (1 รูปี ประมาณ๐.๗๕บาท) **GDP** : ๑,๒๓๗พันล้านดอลลาร์สหรัฐ **รายได้เฉลี่ยต่อหัว** : ๒,๙๐๐ ดอลลาร์สหรัฐ **อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ** : ร้อยละ๖.๑ **ทุนสำรองเงินตราต่างประเทศ** : ๒๕๐พันล้านดอลลาร์สหรัฐ **อัตราเงินเฟ้อ** : ร้อยละ๑.๒ **อัตราการว่างงาน** : ร้อยละ๗.๘ **สินค้าส่งออก** : ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม อัญมณีและเครื่องประดับ เสื้อผ้าสำเร็จรูป

สินค้านำเข้า : น้ำมันดิบ เครื่องจักร อัญมณี ปุ๋ย เคมีภัณฑ์ อินเดียเป็นประเทศกำลังพัฒนาที่มีรายได้ต่ำ ประชากรกว่าร้อยละ ๖๐ ยังคงประกอบอาชีพเกษตรกรรม ปัญหาความยากจนและการว่างงานเป็นปัญหาสำคัญเนื่องจากการปิดประเทศและดำเนินนโยบายปกป้องอุตสาหกรรมภายในมานาน

อินเดียเริ่มเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ เมื่อปีพ.ศ. ๒๕๓๔ เนื่องจากเผชิญกับภาวะเศรษฐกิจตกต่ำอย่างรุนแรง จุดเปลี่ยนที่สำคัญ คือ การแปรรูปรัฐวิสาหกิจซึ่งส่งผลให้มีการลงทุนจากต่างชาติในกิจการไฟฟ้า พลังงาน และอุตสาหกรรมต่างๆ นอกจากนี้ ยังเปิดเสรีโทรคมนาคมและการสื่อสารในปีพ.ศ. ๒๕๔๓ ทำให้สถานการณ์ทางเศรษฐกิจของอินเดียดีขึ้นจนถึงปัจจุบันอินเดียอยู่ในสถานะตลาดใหม่ที่มีความสนใจอย่างยิ่งจากนานาชาติ และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น อินเดียมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่โดดเด่นในภูมิภาคเอเชียใต้

ในช่วง ๒-๓ ปีที่ผ่านมากระแสดความนิยมทางการค้าและการลงทุนหลังไหลสู่ภูมิภาคเอเชีย รัฐบาลอินเดียชุดปัจจุบันได้พยายามสานต่อการปฏิรูประบบโครงสร้างพื้นฐานต่างๆต่อจากรัฐบาลชุดก่อน เพื่อรองรับการค้าการลงทุนที่จะช่วยทำให้เกิดเสถียรภาพที่ยั่งยืน รัฐบาลอินเดียจึงให้ความสำคัญต่อการลงทุน ด้านสาธารณูปโภค การศึกษา ความมั่นคงทางสังคม การปรับโครงสร้างในภาครัฐ การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ การขยายฐานภาษี และการพัฒนาในส่วนภูมิภาคในด้านการเกษตร

การลงทุนทั้งในอุตสาหกรรม การค้า และบริการ ในอินเดียเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นผลจากการที่อินเดียมีนโยบายเปิดเสรีทางเศรษฐกิจการค้ามากขึ้น ส่งผลให้บริษัทต่างประเทศสนใจเข้ามาลงทุนในอินเดีย โดยเฉพาะธุรกิจที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง

อินเดียมีบุคลากรที่มีประสิทธิภาพด้านวิทยาศาสตร์ คอมพิวเตอร์ และวิศวกรรมเป็นจำนวนมาก และมีความได้เปรียบทางด้านภาษาโดยเฉพาะภาษาอังกฤษ รวมทั้งมีค่าจ้างแรงงานที่ถูก ทำให้บริษัทต่างชาติสนใจมาตั้งฐานการผลิตที่อินเดียอย่างกว้างขวาง รัฐบาลอินเดียได้ผ่อนปรนข้อบังคับหลายๆ อย่างลง เช่น ลดการจำกัดประเภทของการลงทุน เพิ่มมูลค่าผลกำไรที่สามารถส่งกลับประเทศได้ ลดขั้นตอนการขออนุญาตการลงทุนขยายเพดานให้ต่างชาติสามารถลงทุนโดยตรงได้ร้อยละ ๑๐๐ ในหลายสาขา ได้แก่ กิจการ ทำอากาศ

ยาน การวางโครงสร้างพื้นฐานเกี่ยวกับปิโตรเลียม การค้าพลังงาน (power trading) การลงทุนในเมืองเพชรและถ่านหิน การผลิตและจัดเก็บกาแฟ และยางพารา อีกทั้งยังเปิดให้ต่างชาติมาลงทุนโดยตรงในกิจการค้าปลีกที่ขายสินค้าเพียงตราเดียว (single brand) ได้ถึงร้อยละ ๕๑ เป็นครั้งแรก เช่นบริษัท Sony ,Reebok ,Louis Vitton เป็นต้น

นอกจากนี้ นโยบายการเงินของอินเดียที่คงอัตราดอกเบี้ยไว้ในระดับต่ำประมาณร้อยละ 6 ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจ และส่งผลทางบวกให้เกิดการกู้ยืมในระบบธนาคาร เป็นการกระตุ้นให้มีการลงทุนขยายกิจการมากขึ้น

ประชากร

ประชากรอินเดียมีประมาณ ๑,๑๐๐ ล้านคนเศษ มีเชื้อชาติ อินเดีย-อารยัน ร้อยละ ๗๒ ดราวิเดียน ร้อยละ ๒๕ มองโกลอยด์ ร้อยละ ๒ และอื่น ๆ ร้อยละ ๑ อัตราการเพิ่มของประชากร ร้อยละ ๑.๘ และอัตราการรู้หนังสือ ร้อยละ ๕๒.๑

วัฒนธรรม

ประเทศอินเดียมีการแต่งงานโดยการที่ผู้หญิงเป็นฝ่ายขอผู้ชายแต่งงาน แต่เมื่อแต่งงานไปแล้วความรับผิดชอบดูแลครอบครัวเป็นหน้าที่ของฝ่ายชายผู้เป็นสามี

ภาษา

อินเดียมีความแตกต่างทางด้านชาติพันธุ์ และวัฒนธรรม มีภาษาหลักที่ใช้พูดถึง ๑๖ ภาษา เช่น ภาษาฮินดี ภาษาอังกฤษ ภาษาเบงกาลี ภาษาอูรดู ฯลฯ และมีภาษาถิ่นมากกว่า ๑๐๐ ภาษา **ภาษาฮินดี** เป็นภาษาประจำชาติ คนอินเดียกว่าร้อยละ ๓๐ ใช้ภาษานี้ คนอินเดียที่อาศัยอยู่รัฐทางตอนเหนือ และรัฐทางตอนใต้ของประเทศนอกจากจะใช้ภาษาที่แตกต่างกันแล้ว การแต่งกาย การรับประทานอาหารก็แตกต่างกันด้วย

ศาสนา

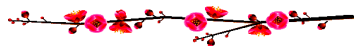
ประเทศอินเดียเป็นแหล่งกำเนิดศาสนาที่มีความสำคัญในระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คือ **ศาสนาพราหมณ์** และ **ศาสนาพุทธ** ชาวอินเดียถือว่าครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมที่มีความสำคัญที่สุด ระบบครอบครัวของอินเดียเป็นระบบครอบครัวร่วม หรือ

ครอบครัวขนาดใหญ่ สมาชิกในครอบครัวประกอบด้วย ปู่ ย่า พ่อ แม่ ลูก หลาน และ เหลน อยู่ร่วมกันภายในครอบครัวเดียว

ผู้อาวุโสที่สุดของฝ่ายชายจะเป็นหัวหน้าครอบครัว แม้ปัจจุบันสังคมอินเดียยังมีความเชื่อเรื่องวรรณะอยู่ แต่ก็มีไม่มากเท่าในอดีต การดำเนินชีวิตของชาวอินเดียจะยึดถือศาสนาเป็นสิ่งสำคัญ กว่าร้อยละ๗๙ของประชากรนับถือศาสนาฮินดู ร้อยละ๑๕นับถือศาสนาอิสลาม ที่เหลือร้อยละ๒.๕นับถือศาสนาคริสต์ นอกนั้นนับถือศาสนาพุทธ ส่วนมากอยู่ในรัฐลาดัก หิมาจัล สิกขิม อัสนัม เบงกอลตะวันตก และโอริสสา ศาสนาซิกข์ในรัฐปัญจาบ และศาสนาเชนในรัฐคุชราต และอื่น ๆ รวมทั้งพวกนักบวชที่นับถือนิกายต่าง ๆ อีกมากมาย มีประมาณ๔๐๐ ศาสนาทั่วอินเดีย

ข้อมูลอ้างอิงจาก<http://th.wikipedia.org/>

จากเว็บกระทรวงต่างประเทศ



บทที่ ๒

สังเขปพระพุทธศาสนา

พระพุทธเจ้า มีพระนามเดิมว่า **เจ้าชายสิทธัตถะ** เป็นพระโอรสของ **พระเจ้าสุทโธทนะ** และ **พระนางสิริมหามายา** ประสูติในราชตระกูลศากยวงศ์แห่งกรุงกบิลพัสดุ์ พระองค์ทรงออกผนวชเมื่อพระชนมายุ 29 พรรษา บำเพ็ญเพียรอยู่ 6 ปี จึงตรัสรู้เมื่อพระชนมายุ 35 พรรษา และทรงประกาศพระศาสนาอยู่ 45 ปี จึงเสด็จ **ปรินิพพาน** เมื่อพระชนมายุได้ 80 พรรษา ซึ่งเป็นการเริ่มต้นการนับปีพุทธศักราชเป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน

หลังจากพระพุทธเจ้าตรัสรู้แล้ว ได้เสด็จไปโปรด **พระปัญจวัคคีย์** ณ **ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน** แขวงเมืองพาราณสี พระองค์ทรงเทศนา **ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร** เป็นปฐมเทศนาโปรดพระปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ เมื่อเทศนาจบ ทำให้ **โกณฑัญญะ** มีดวงตาเห็นธรรม บรรลุเป็นพระโสดาบัน และได้กราบทูลขออุปสมบทในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ ซึ่งเป็น **พระสงฆ์องค์แรกในพระพุทธศาสนา** และทำให้เกิด **พระรัตนตรัย** ขึ้นในโลกในวันนั้นเช่นกัน

ต่อมาพระองค์ได้แสดงพระธรรมเทศนาโปรดปัญจวัคคีย์ที่เหลือ จนบรรลุเป็นพระโสดาบัน หกองค์ หลังจากพระปัญจวัคคีย์บรรลุเป็นพระโสดาบันทั้งหมดแล้ว พระองค์จึงแสดงพระธรรมเทศนา **นัตถลักขณสูตร** ที่ทำให้พระปัญจวัคคีย์บรรลุเป็นพระอรหันต์ทั้งหมด

หลังจากนั้นพระพุทธเจ้าได้เสด็จไปแสดงธรรมโปรด **ยสะ** บุตรเศรษฐีกับพวกอีก ๕๔ คน จนทั้งหมดศรัทธาเลื่อมใสขอบวชเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนา และบรรลุเป็นพระอรหันต์ทั้งหมด ในครั้งนั้นจึงมีพระอรหันต์รวมทั้งพระองค์ด้วยรวมทั้งสิ้น ๖๑ พระองค์ พระพุทธเจ้าจึงดำริที่จะส่งพระสาวกทั้งหมดออกประกาศศาสนา โดยมีพระปฐมวาจาในการส่งพระสาวกออกประกาศศาสนา ดังนี้ :-

“ **ดูกรพระภิกษุทั้งหลาย** เราหลุดพ้นจากบ่วงทั้งปวง ทั้งที่เป็นของทิพย์ และของมนุษย์ แม้พวกเธอได้หลุดพ้นจากบ่วงทั้งปวงทั้งของทิพย์และของมนุษย์เช่นกัน พวกเธอจงเที่ยวไปเพื่อประโยชน์ และความสุขแก่มหาชน เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูล และความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์

พวกเธออย่าไปทางเดียวกัน 2 รูป จงแสดงธรรมให้งามในเบื้องต้น ในท่ามกลางและในที่สุด จงประกาศพระบรมมจรย์ พร้อมทั้งอรรถและพยัญชนะให้ครบถ้วนบริบูรณ์ สัตว์ทั้งหลายผู้มีธุลี คือ กิเลส ในจักขุเพียงเล็กน้อยมีอยู่ แต่เพราะโทษที่ยังไม่ได้ดับธรรม จึงต้องเสื่อมจากคุณที่พึงจะได้รับ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ผู้รู้ทั่วถึงธรรมมีอยู่ แม้เราก็จักไปยังตำบลอุรุเวลาเสนานิคม เพื่อแสดงธรรม ”

จึงทำให้พระพุทธศาสนามีความเจริญรุ่งเรืองและแผ่ขยายไปในชมพูทวีปอย่างรวดเร็วชาวชมพูทวีปพากันละทิ้งลัทธิเดิม แล้วหันมาเลื่อมใสศรัทธาและนับถือพุทธศาสนามากขึ้นโดยลำดับ พระพุทธเจ้าทรงเผยแผ่พุทธศาสนาอยู่นาน ๔๕ ปี จนพระพุทธศาสนาเจริญมั่นคงในชมพูทวีป พระองค์จึงเสด็จดับขันธปรินิพพานเมื่อพระชนมายุ ๘๐ พรรษา แม้พระพุทธเจ้าจะปรินิพพานไปแล้วแต่พระพุทธศาสนาก็ยังเจริญรุ่งเรืองในอินเดียสืบมา ความเจริญรุ่งเรืองของพุทธศาสนายุคต่อมาจะมากหรือน้อยก็ขึ้นอยู่กับความเอาใจใส่ของผู้มีอำนาจปกครองบ้านเมืองในแต่ละยุคแต่ละสมัยด้วย

อย่างไรก็ตาม เมื่อเวลากาลล่วงไป ความขัดแย้งที่เกิดจากการตีความพระธรรมคำสอนและพระวินัยไม่ตรงกัน เกิดขึ้นในหมู่พระสงฆ์ จึงได้จัดให้มีการทำสังคายนาพระธรรมวินัยที่ถูกต้องไว้เป็นหลักฐาน เพื่อให้ยึดถือเป็นแบบแผนในการปฏิบัติต่อมา มีการทำสังคายนาครั้งสำคัญๆ ๓ ครั้งดังนี้ :-

การทำสังคายนาครั้งที่ ๑

ทำสังคายนา หลังจากพระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพานไปแล้ว ๓ เดือน ณ ถ้ำสัตตบรรณคูหา กรุงราชคฤห์ สาเหตุแห่งการทำสังคายนาครั้งนี้เกิดขึ้นเพราะพระสุภัททะกล่าวจาบจ้วงพระธรรมวินัยหลังจากพระพุทธเจ้าปรินิพพานได้เพียง ๗ วัน ทำให้พระมหากัสสปะดำริจัดทำสังคายนาขึ้น ในการทำสังคายนาครั้งนี้มีพระมหากัสสปะเป็นประธานมีพระเจ้าอชาตศัตรูเป็นองค์อุปถัมภ์มีพระอานนท์เป็นผู้ให้คำตอบเกี่ยวกับพระธรรม และมีพระอุบาลีเป็นผู้ให้คำตอบเกี่ยวกับพระวินัย มีพระอรหันต์เข้าร่วมในการสังคายนา ๕๐๐ รูป ใช้เวลาทำสังคายนา ๗ เดือนจึงแล้วเสร็จ

ในการทำสังคายนาครั้งนี้พระอานนที่ได้กล่าวถึงพุทธาณุญาตที่ให้พระสงฆ์ถือนสิกขาบทเล็กน้อยได้ แต่ที่ประชุมตกลงกันไม่ได้ว่าสิกขาบทเล็กน้อยคืออะไร พระมหากัสสปะจึงให้คงไว้อย่างเดิม

เมื่อสังคายนาเสร็จแล้ว **พระปูลาณะ**พร้อมบริวาร ๕๐๐ รูป จาริกมายังแคว้นราชคฤห์ ภิกษุที่เข้าร่วมสังคายนาได้แจ้งเรื่องสังคายนาให้พระปูลาณะทราบ พระปูลาณะแสดงความเห็นคัดค้านเกี่ยวกับสิกขาบทบางข้อ และยืนยันปฏิบัติตามเดิม ซึ่งแสดงให้เห็นเค้าความแตกแยกในคณะสงฆ์แต่ยังไม่ถือว่าเป็นสังฆเภท เนื่องจากพระปูลาณะยึดถือตามพุทธาณุญาตที่ทรงให้สงฆ์ถือนสิกขาบทเล็กน้อยได้

การทำสังคายนาครั้งที่ ๒ : การแตกนิกาย

เมื่อพุทธปรินิพพานล่วงไป ๑๐๐ ปี **ภิกษุชาววัชชี เมืองเวสาลี**ได้ตั้งกถาวัตถุขึ้น 10 ประการขึ้น ซึ่งผิดไปจากพระวินัย ทำให้มีภิกษุที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย จนเกิดการแตกแยกในหมู่สงฆ์ **พระยสกาภิกษุบุตร** ได้จาริกมายัง**เมืองเวสาลี**และทราบเรื่องนี้ ได้พยายามคัดค้าน แต่ภิกษุชาววัชชีไม่เชื่อฟัง ภิกษุที่สนับสนุนพระยสกาภิกษุบุตรได้นำเรื่องความขัดแย้งนี้ไปปรึกษาพระเถระผู้ใหญ่ในขณะนั้นได้แก่ **พระเรวตะ พระสัพพามีเถระ** เป็นต้น จึงได้ตกลงให้ทำสังคายนาขึ้นอีกครั้ง

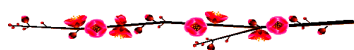
ภิกษุชาววัชชีไม่ยอมรับและไม่เข้าร่วมการทำสังคายนาครั้งนี้ แต่กลับไปรวบรวมภิกษุฝ่ายของตนมาประชุมทำสังคายนาต่างหากออกไปเรียกว่า **มหาสังคิติ** และเรียกพวกของตนว่า **มหาสังฆิกะ** ทำให้พุทธศาสนาในขณะนั้นแตกออกเป็น ๒ นิกายคือ ฝ่ายที่นับถือมติของพระเถระครั้งปฐมสังคายนาเรียกว่า**เถรวาท** ฝ่ายที่ถือตามมติอาจารย์ของตนเรียกว่า **อาจารย์วาท** เมื่อกาลเวลาผ่านไปอีกราว ๑๐๐ ปีต่อมา พระสงฆ์ทั้ง ๒ ฝ่ายก็มีการแตกนิกายออกไปอีก หลักฐานฝ่ายภาษาบาลีว่าแตกออกไป ๑๔ นิกาย หลักฐานฝ่ายภาษาสันสกฤตว่าแตกออกไป ถึง ๒๐ นิกาย

การทำสังคายนาครั้งที่ ๓ : การเผยแผ่ของพุทธศาสนาในสมัยพระเจ้าอโศกมหาราช

การทำสังคายนาครั้งที่ ๓ เกิดขึ้นในสมัยพระเจ้าอโศกมหาราช เพื่อกำจัดพวกเดียรถีย์ปลอมตนเข้ามาบวชในพระพุทธศาสนา มี**พระโมคคัลลีบุตรติสสะ**เป็นประธาน ใช้เวลา ๙ เดือนจึงสำเร็จ การทำสังคายนาครั้งนี้ พระโมคคัลลีบุตรติสสะ ได้แต่งกถาวัตถุขึ้น เพื่ออธิบาย

ข้อธรรมให้แจ่มแจ้ง หลังการทำสังคายนาสิ้นสุดลง พระเจ้าอโศกมหาราช ได้ส่งสมณะทูต ๙ สายออกไปเผยแผ่พระพุทธศาสนา คือ:-

๑. คณะ**พระมัชฌันติกเถระ** ออกไปเผยแผ่พระพุทธศาสนา แคว้นแคชเมียร์และแคว้นคันธาระ
๒. คณะ**พระมหาเทวะ** ออกไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาใน มหิสกมณฑล ซึ่งคือ แคว้นไมซอร์และดินแดนลุ่มแม่น้ำโคธาวารีในอินเดียใต้ปัจจุบัน
๓. คณะ**พระรักขิตะ** ออกไปเผยแผ่พระพุทธศาสนา ในอนวาสีประเทศ ได้แก่ แคว้นบอมเบย์ในปัจจุบัน
๔. คณะ**พระธรรมรักขิต** ออกไปเผยแผ่พระพุทธศาสนา ในอินทกชนบท แถบทะเลอาหรับทางเหนือของบอมเบย์
๕. คณะ**พระมหาธรรมรักขิต** ออกไปเผยแผ่พระพุทธศาสนา แคว้นมหาราษฏร์
๖. คณะ**พระมหารักขิต** ออกไปเผยแผ่พระพุทธศาสนา ในโยนกประเทศ ได้แก่ แคว้นกรีกในเอเชียกลาง อิหร่าน และเตอร์กิสถาน
๗. คณะ**พระมัชฌิมเถระ** ออกไปเผยแผ่พระพุทธศาสนา แถบเทือกเขาหิมาลัย คือ เนปาลปัจจุบัน
๘. คณะ**พระโสณะ และพระอุตตระ** ออกไปเผยแผ่พระพุทธศาสนา ในสุวรรณภูมิ ได้แก่ ไทย พม่า มอญ
๙. คณะ**พระมหินทระ** ออกไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาใน ลังกา



บทที่ ๓

สังเขปสังเวชนียสถาน ๔ แห่ง

ครั้งหนึ่งพระอานนท์ทูลถามพระพุทธเจ้าว่า “ในกาลก่อนเมื่อออกพรรษาแล้ว บรรดาพุทธบริษัททั้งหลายจากทิศต่าง ๆ ย่อมเดินทางมาเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้าได้เข้า ไกล่ สันทนาปราศรัย ได้ความเจริญใจ ครั้นพระผู้มีพระภาคเจ้าเสด็จดับขันธ ประนิพพานแล้ว ข้าพระองค์ทั้งหลายจักไม่ได้โอกาสอันดีเช่นนั้น เหมือนกับเมื่อ พระองค์ยังทรงพระชนม์อยู่อีกต่อไป “

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสตอบพระอานนท์ว่า “อานนท์ สังเวชนียสถาน ๔ ตำบลนี้ คือ:- สถานที่เราตถาคตเจ้าบังเกิดแล้วคือที่ประสูติจากพระครรภ์๑ สถานที่เราตรัสรู้ อนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ ๑ สถานที่เราตถาคตแสดงธรรมจักร๑ สถานที่เราตถาคต ประนิพพาน๑ สถานที่ทั้ง๔ตำบลนี้แลควรที่พุทธบริษัทคือ พระภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ผู้มีความเชื่อ ความเลื่อมใสในพระตถาคตเจ้า จะดู จะเห็น และควรให้เกิด ธรรมสังเวชทั่วกัน อานนท์ ชนทั้งหลายเหล่าใดเหล่าหนึ่งได้เที่ยวไปยังเจดีย์วังเวชนียสถานเหล่านี้ด้วยความเลื่อมใส ชนเหล่านั้นทำกาลกิริยาลงจักเข้าถึงสุขคติโลกสวรรค์”

(อ้างจากพระไตรปิฎกฉบับสยามรัฐ เล่ม ๑๐ ข้อที่ ๑๓๑)

สถานที่ประสูติ : ลุมพินีวัน

เป็นอุทยานที่น่ารื่นรมย์ อยู่กึ่งกลางระหว่างเมืองเทวทหะกับกรุงกบิลพัสดุ์ เป็นสถานที่ประสูติของพระพุทธเจ้า ปัจจุบันเรียกว่า **รุมมินเด** อำเภอไพเราะว่า ประเทศเนปาล ห่างจากพรมแดนอินเดียราว 23 กิโลเมตร สิ่งที่ค้นพบ คือ ซากวัดเก่าแก่สระน้ำที่ **พระนางสิริมหามายา** ทรงทรงสนาน มีรูปปั้นหินอ่อน และรอยพระบาท ตอนพระนางประสูติพระราชโอรส และเสาหินที่พระเจ้าอโศกมหาราชทรงให้จารึกไว้ว่า เป็นสถานที่ประสูติของพระพุทธเจ้า.

สถานที่ตรัสรู้ : พุทธคยา

เป็นสถานที่ตรัสรู้ธรรมของพระพุทธเจ้า ณ **ใต้ต้นพระศรีมหาโพธิ์** ซึ่งปัจจุบันเป็น ต้นที่ ๔ นับจากต้นที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้ ส่วน **เจดีย์พุทธคยา** สร้างในสมัย **พระเจ้าอโศก**